

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับสังคม การจัดการศึกษาเป็นผลสะท้อนมาจากสภาพปัญหา ความต้องการ ของสังคมที่มีเป้าหมายว่าต้องการบุคคลชนิดใด และมีคุณภาพอย่างไรที่จะมาช่วยส่งเสริมสังคมให้ดีขึ้น การศึกษาไม่ว่าจะระดับใดก็ตาม ที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการ ของสังคมนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ เพื่อเป็นโครงการ และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ แต่ละยุทธศาสตร์ที่ขึ้นจะต้องมีการพัฒนาให้มีคุณค่า และประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ ของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังที่ เซย์เลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1966 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า "ยุทธศาสตร์ที่ดี จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการ ของสิ่งใหม่ ๆ และเปลี่ยนแปลงไ้ความจำเป็นของสังคม"

ในการวิจัยการประเมินยุทธศาสตร์ โรงเรียนรวมเหล่า พุทธศักราช 2525 ผู้วิจัยได้ดำคัมหัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์
2. การประเมินยุทธศาสตร์
3. ยุทธศาสตร์โรงเรียนรวมเหล่า พุทธศักราช 2525
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

ภิญโญ สาธร (2516 : 278) ได้ให้ความหมายว่า ยุทธศาสตร์คือ บรรดาประสมการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียนตามระดับชั้น ตามวัย ตามความสนใจของนักเรียน และตามความต้องการ ของสังคม ทั้งนี้รวมทั้งประสมการณ์ที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกเวลาเรียนตามปกติ ในโรงเรียน

ซาร์ง บัวศรี (2504 : 64) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือ ประสบการณ์ทางการศึกษาที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้เด็กได้รับการฝึกฝนอบรมในสถานต่าง ๆ อย่างที่ผู้ศึกษาจนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของคนอย่าง เป็นสุขสามารถประกอบอาชีพได้ตามความปรารถนา

ประชุม โฉมฉาย (1974 : 2) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรหมายถึงประสบการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกจัดขึ้น เพื่อให้บรรลุจุดหมายทางการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม ทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา

กู๊ด (Good 1945 : 113) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรหมายถึง กลุ่มวิชา หรือประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียน

เนกตี และอีวาน (Neagly & Evans 1967 : 2) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดโดยโรงเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามความสามารถของนักเรียน

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2513 : 3) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรมีความหมายครอบคลุมถึงตัวหลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน แบบเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหมดที่มีมุ่งให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2493 : 951) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือ ข้อกำหนดวิชาที่วางไว้ให้ศึกษา

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 5) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรใช้กำหนดว่าควรมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียน

บัวแชมป์ (Beauchamp , 1975 : 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตรหมายถึง เอกสารที่เป็นทางการที่กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

สมิทร คุณานุกร (2518 : 2) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือ โครงการให้การศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนใหม่มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้

นั่น จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และหมายรวมถึงเอกสารซึ่งเป็นข้อกำหนดรายวิชาที่จัดสอนใน โรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน

องค์ประกอบของหลักสูตร

สมิทธ คุ้มานุก (2518 : 9) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร คือ

1. ความมุ่งหมาย (Objectives)
2. เนื้อหา (Content)
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation)
4. การประเมินผล (Evaluation)

พจน์ สะเพียรชัย (2515 : 71 - 78) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 6 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. ปรัชญาและปัญหา
2. ความมุ่งหมาย
3. เนื้อหาวิชา
4. วิธีการเรียนการสอน
5. การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน
6. การบริหารหลักสูตรและการบริการวิชาการ

สุมน อมรวิวัฒน์ (2514 : 6 - 7) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ
2. การกำหนดควักเรียน เวลาเรียน และอัตราเวลาเรียน
3. สังเกตหัวข้อวิชาในแต่ละหมวด และประสบการณ์ทั้งหมด
4. กิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาเรียน รวมทั้งการประเมินผล
5. กิจกรรมของโรงเรียนที่ส่งเสริมพัฒนาการ และประสบการณ์ของนักเรียน
6. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

ภิญโญ สาร (2516 : 264) กล่าวว่า หลักสูตรทุกชนิดทุกระดับ และทุกรูปแบบ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะทั้งเฉพาะระดับชั้นและเฉพาะวิชา
2. มีเนื้อหาที่คัดเลือกและจัดระเบียบสาระสำคัญไว้แล้วอย่างเหมาะสมตามทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอน
3. มีโครงการหรือคำแนะนำในการจัดหรือประเมินผลของการเรียนการสอน
ไว้ด้วย

ชารี มณีศรี (2521 : 146) กล่าวว่า หลักสูตรแต่ละประเภทโดยทั่วไปประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมาย
2. เคาโครงหลักสูตร
3. เนื้อหาวิชา
4. วิธีสอน
5. อื่น ๆ

ทาบ (Taba 1962 : 10) เสนอว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงสำหรับการสอนแต่ละวิชา
3. กระบวนการสอนและการเรียนหรือการนำหลักสูตรไปใช้
4. โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร

กองวิชาการ (2521 : 1 - 3) สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรแม่บท ได้แก่ ข้อกำหนดซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมายและแนวทางของการศึกษา โครงสร้างของเนื้อหาสาระ ซึ่งประกอบด้วยหมวดวิชา หรือกลุ่มวิชา เนื้อหาวิชา อัตราเวลาเรียน แนวทางการสอน และการประเมินผลการเรียน

2. เอกสารหรือวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ เอกสาร และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ครู ใส่ออน และผู้เรียนใช้ เช่น หนังสือ แบบเรียน คู่มือครู แผนการสอน และวัสดุอุปกรณ์การเรียน ต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการ เรียนการสอน

3. กิจกรรมการเรียน ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของทั้งผู้สอนและผู้เรียน เช่น การสอนให้คนควา การศึกษานอกสถานที่ และการทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ผู้สอน ผู้เรียน และผู้บริหาร เป็นปฏิบัติ

การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร เริ่มต้นโดย ราล์ฟ ไทเลอร์ (Ralph Tyler) ใน ค.ศ. 1930 และเริ่มได้รับความสนใจในวงการศึกษา มาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1960 ทั้งนี้เพราะ ไทเลอร์ (Tyler) ได้เป็นผู้เริ่มให้คำนิยามของการศึกษาว่า "การศึกษา คือ การ เปลี่ยนพฤติกรรม" ดังนั้นการประเมินหลักสูตรจึงมุ่งไปที่การ เปลี่ยนแปลง เป็นหลัก (ทศนา แชนมณี 2524 : 3) ต่อมา สตีฟเฟิลบีม (Stufflebeam 1971 : 128) และคณะได้ให้แนวคิดใหม่เกี่ยวกับ การประเมินหลักสูตรว่า การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการในการหาข้อมูล เก็บข้อมูลเพื่อ ที่จะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือก อันที่ต่ำกว่าของเจม คอมาในปี 1963 ครอนบาค (Cronbach 1963 : 64) ได้ให้คำนิยามของการประเมินหลักสูตร หมายถึง การรวบรวมข้อมูล และใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในเรื่องของโปรแกรม หรือหลักสูตรการศึกษา ทาวนี่ (Tawney 1976 : 10) สรุปว่า การประเมินหลักสูตร เป็นการรวบรวมข้อมูลและ จัดเตรียมข้อมูลที่อยู่บนรากฐานที่สามารถจะตัดสินใจเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ประสิทธิภาพ และ คุณค่าของหลักสูตร

กรรณิการ์ สัจกุล และบุญมี เฌรยอก (2522 : 1) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อจะดูว่าการจัดกิจกรรมหลักสูตร และ การสอนได้ดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ และดูว่าการเรียนการสอนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายเพียงใด

จิตรา โมกชะเวส (2516 : 9) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรคือ การพิจารณา

ความสัมพันธ์ของประสบการณ์ที่ครูหรือโรงเรียนให้นักเรียนมีบรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้

ปฏล นัททวงศ์ และคณะ (2523 : 13) ให้ความหมายของการประเมินผล
หลักสูตรว่า กระบวนการซึ่งใช้ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร การใช้หลักสูตรและ
การประเมินผลหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2519 : 192) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตร เป็นการ
พิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลของการจัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมิน
เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกันและสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พิจารณาขึ้นมาั้นว่าอย่างไร มีคุณภาพ
ดีหรือไม่เพียงไร หรือได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีส่วนใดที่จะปรับปรุงแก้ไข

สมิทธ คุนทานกร (2518 : 7) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตร คือ การหา
คำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงไร และ
อะไรเป็นสาเหตุ

ลูท (Good 1945 : 209) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตร
คือ การประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์
ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดประสงค์ ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและ
ผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะ อันนำไปสู่การตัดสินใจที่เชื่อมโยงกับการวางแผน การจัด
โครงการ การติดตามกันและการหมุนเวียนของกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่จะให้มีขึ้น

ครอนบาค (Cronbach 2519 : 231) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตร หมายถึง
ถึงการรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจในเรื่องโปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษา

ทอเนย์ (Tawney 1976 : 132) ให้ความหมายว่า การประเมินผลหลักสูตร
คือ การพิจารณาคัดสินเกี่ยวกับขั้นตอนการทางการศึกษาทุกแง่มุมบรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้
เพียงใด

แนวคิดในการจัดกระบวนการประเมิน

แบบจำลองในการประเมินมีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน แต่ถ้าพิจารณาให้ถี่ถ้วน จะพบว่า

บางรูปแบบมีความคล้ายคลึงกันมาก กล่าวคือ ต่างมุ่งเน้นให้ความสำคัญของโครงการที่ผลิต เป็นสำคัญ การประเมินที่มีลักษณะจุดเน้นคล้ายกันหรือต่างกันของแต่ละรูปแบบ อาจเนื่องมาจากการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบอันที่มีอยู่ก่อนแล้ว หรือเกี่ยวกับการอาศัยเทคนิคเชิงระบบ (System Approach) เข้ามาเกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามระบบการประเมินจะต้องประกอบไปด้วย ปัจจัย กระบวนการจัดการกระทำกับปัจจัยและผลผลิต ซึ่งทั้ง 3 ส่วนนี้จะต่อเนื่องกันตามลำดับ และ ขณะเดียวกันจะมีวงจรหมุนกลับ (Feed back) จึงจะเรียกว่าเป็นระบบที่สมบูรณ์

การจัดกลุ่มการประเมิน ซึ่งอาศัยการจัดกลุ่มโดยอาศัยลักษณะพฤติกรรมของการประเมิน เป็นหลัก แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ (ภาควิชาวิจัยการศึกษา 2524 : 1 - 27)

1. แบบจำลองที่ชี้จุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal-Attainment Model of Objective Base Model) แบบจำลองนี้เน้นจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ เป็นหลัก แบบจำลองที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ แบบจำลองของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) แคมป์บางกลุ่มที่ชี้ทั้งจุดมุ่งหมาย และผลข้างเคียง (Side Effect) เป็นหลัก เช่น แบบจำลองตามแนวความคิดของ ครอนบาค และสคริเวน (Cronbach and Scriven)

2. แบบจำลองที่ตัดสินคุณค่า (Judgemental Model) เป็นแบบจำลอง ที่ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่า โดยอาศัยเกณฑ์ภายใน และเกณฑ์ ภายนอก ซึ่งเกณฑ์ภายใน ได้แก่ กระบวนการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้วัตถุประสงค์บรรลุ ส่วนเกณฑ์ ภายนอก ได้แก่ ผลของการบรรลุวัตถุประสงค์ แบบจำลองที่จัดว่าอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ แบบจำลอง ของสเทก (Robert E. Stake) และแบบจำลองของ โพรวัส (Provus) เป็นต้น

3. แบบจำลองที่ช่วยการตัดสินใจ (Decision Model) เป็นแบบจำลอง ที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหาร แบบจำลองที่จัดว่าอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ แบบจำลอง ของเวลช์ (Wayne W. Welch) แบบจำลองซีพี (CIPP Model) ของแคเนียด แอล สทัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) แบบจำลองของแอลคิน (Alkin) และแบบจำลองของแฮมมอนด์ (Hammond) เป็นต้น

การประเมินผลหลักสูตรโรงเรียนรวมเหล่า พุทธศักราช 2525 นั้น อาศัยแนวทาง แบบจำลองของซีพี (CIPP Model) ของแคเนียด แอล สทัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam)

การประเมินหลักสูตรโดยอาศัยแบบจำลองซีป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam 1971 : 218.) ประกอบด้วยการประเมิน 4 ประเภท คือ การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 38 - 39) ได้ขยายรายละเอียดการประเมินทั้ง 4 ประเภท ไว้ดังนี้คือ

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการหรือความจำเป็น เพื่อจัดทำโครงการ หรือจัดลำดับความสำคัญของโครงการ และกำหนดจุดมุ่งหมายของโครงการต่าง ๆ การประเมินบริบท ทำได้โดยการศึกษาอิทธิพลหรือแรงกดดันต่าง ๆ ของสิ่งภายนอกโครงการว่ามีโครงการหรือไม่อย่างไร การศึกษานโยบายการศึกษาของประเทศ ปัญหาของสังคมที่มีผลกระทบต่อโครงการ หรืออาจประเมินโครงการ เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายโครงการว่าสอดคล้องกับความจำเป็น และนโยบาย หรือปรัชญาของสถาบันหรือหน่วยงานนั้นหรือไม่

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินว่าปัจจัยที่เราต้องการมีอะไรบ้าง พอเพียงหรือไม่ ภายใต้อำนาจที่มีทางเลือกใด หรือโปรแกรมใดที่เราควรดำเนินการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ จะช่วยให้ผู้ดำเนินโครงการ เลือกแผนจัดโปรแกรมได้อย่างเหมาะสม หรือถ้าประเมินโครงการที่ดำเนินไปแล้ว ผลจากการประเมินปัจจัยก็จะได้คำตอบว่า การดำเนินโครงการที่ทำไปนั้นได้ดำเนินไปตามแผนที่เหมาะสมหรือไม่ ปัจจัยเบื้องต้นที่ไร้พอเพียงหรือไม่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินว่าได้นำโครงการไปปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินกระบวนการทำได้ 2 ลักษณะ คือ มีการประเมินก่อนการนำไปปฏิบัติจริง เป็นการวิเคราะห์ในเชิงความสัมพันธ์ตามหลักสูตร เหตุผลระหว่างจุดมุ่งหมายกับแนวปฏิบัติ ซึ่งอาจได้ข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติได้ในลักษณะที่สอง คือ การประเมินกระบวนการขณะปฏิบัติอยู่ โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ แก่คณะกรรมการดำเนินโครงการ เป็นอย่างมาก การให้ข้อคิดชมอย่าง

เหมาะสมและทันเวลาที่ อันนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลของโครงการในที่สุด

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่ได้ว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งอาจทำได้ทันทีที่โครงการสิ้นสุด และมีการติดตามผลการปฏิบัติงานต่อมาอีกภายหลัง เช่น 6 เดือน เป็นต้น การประเมินผลผลิตช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการรับรอง สัมเลิกลง หรือปรับขยายโครงการถ้าจะทำได้ไป

สำหรับการประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองนี้จะประเมินดังนี้ (พิศนา แซมณี 2520 : 291)

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) หมายถึง การประเมินวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) หมายถึง การประเมินระบบโครงสร้างของหลักสูตร รวมทั้งระบบการจัดการบริหารหลักสูตรต่าง ๆ ด้วย

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) หมายถึง การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) หมายถึง การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้น

วิธีการประเมินหลักสูตรจากแบบจำลองนี้ คือ การที่ผู้สร้างหรือผู้ประเมินหลักสูตร จะทำการประเมินผลกันต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าว แล้วนำมาเทียบกับความสอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างไร ตัวอย่างเช่น ในด้านวัตถุประสงค์ หากต้องการจะสร้างเสริมผู้เรียนให้มีความเป็นนักประชาธิปไตยแล้ว ก็นำมาเทียบกับว่าระบบโครงสร้าง และการบริหารหลักสูตรเป็นระบบที่เลือกการช่วยให้ผู้เรียนเป็นนักประชาธิปไตยหรือไม่ และจะสรุปไปว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นไปในวิถีทางที่ช่วยส่งเสริมความเป็นนักประชาธิปไตยเพียงใด และผลที่เกิดขึ้นจริง ๆ สอดคล้องกันอย่างไร จากการเทียบข้อมูลตามหัวข้อดังกล่าว จะสามารถช่วยให้ผู้ประเมินหลักสูตรได้เห็นว่า หลักสูตรนั้น ๆ มีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกันเพียงใดและมีจุดใดที่ควรแก้ไข

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรจะมีลักษณะเป็นการประเมินอย่างเป็นระบบโครงการ เมื่อใช้แบบจำลองนี้แล้วจะได้อะไรดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) คือ การประเมินส่วนที่เป็นความมุ่งหมายของหลักสูตร ความมุ่งหมายนี้อาจเป็น ความมุ่งหมายทั่วไป และความมุ่งหมายเฉพาะ และอาจมีความมุ่งหมายที่หลักสูตรไม่ครอบคลุมไว้เป็นลक्षणอักษร ซึ่งอาจจะวิเคราะห์ได้จากโครงสร้าง หรือเนื้อหาสาระของหลักสูตรนั้นหรือศึกษาสอบถามจากผู้สร้างหลักสูตร เพื่อให้ได้ความหมายที่แท้จริงของหลักสูตรนั้น ๆ วิธีการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ในการประเมินบริบท ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโครงสร้าง และเนื้อหาสาระของหลักสูตรอยู่ในส่วนบริบท เพราะเหตุว่า มีกำหนดไว้ในหลักสูตร เช่น เกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) คือ การประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินการในกระบวนการตามโครงการนั้น เพื่อความเหมาะสม สอดคล้อง หรือความพร้อมที่จะใช้หรือดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ปัจจัยเบื้องต้นที่สำคัญของหลักสูตร ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำรา และสถานที่เรียน

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) คือ การประเมินการดำเนินการสอน จักกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ การวัดและประเมินผล ว่ากระบวนการต่าง ๆ มีความเหมาะสม ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องต่อความมุ่งหมายหรือไม่เพียงใด

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร จะประเมินผู้เรียนที่ได้ผ่านกระบวนการไปแล้วว่า มีคุณสมบัติตามความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด จากการประเมินผู้เรียนจะทำให้ทราบคุณค่าของหลักสูตร โดยส่วนรวมด้วย

กล่าวโดยสรุปการประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองฉบับนี้ เป็นการประเมินหลักสูตรอย่างมีระบบทำให้ทราบว่าส่วนใดของหลักสูตรใช้ได้ ส่วนไหนบกพร่อง ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ตรงจุด และข้อมูลที่ได้อาจจะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

หลักสูตรโรงเรียนรวมเหล่า พุทธศักราช 2525

หลักสูตรของโรงเรียนรวมเหล่า ใช้เวลาศึกษาประมาณ 1 ปี หรือ 2 ภาคการศึกษา

โดยมีเวลาเรียนภาคการศึกษาละ 16 - 17 สัปดาห์ และมีฝึกภาคสนาม 1 เดือน ระดับความรู้เท่ากับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป และสาขาวิศวกรรมศาสตร์ ถือเป็นหลักสูตรชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

นักเรียนรวมเหล่าที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนรวมเหล่าแล้วจะได้เลื่อนชั้นขึ้นไปศึกษาต่อในชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจต่อไป

1. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรโรงเรียนรวมเหล่าใช้เวลาเรียนประมาณ 1 ปี หรือ 2 ภาคการศึกษา โดยมีเวลาเรียนภาคการศึกษาละ 16 - 17 สัปดาห์ และมีฝึกภาคสนาม 1 เดือน ให้นักเรียนเรียนวิชาตามโครงสร้าง ดังนี้

โครงสร้างหลักสูตร โรงเรียนรวมเหล่า

วิชา	โรงเรียนทหาร	โรงเรียนตำรวจ
1. วิชาพื้นฐานทั่วไป		
คณิตศาสตร์	6	6
ฟิสิกส์	5	-
เคมี	5	5
ภาษาไทย	3	3
ภาษาอังกฤษ	5	5
สังคมศาสตร์	6	11
พลศึกษา	2	2
2. วิชาทหาร - ตำรวจ	6	6

วิชา	โรงเรียนทหาร	โรงเรียนตำรวจ
3. วิชาบังคับเลือก (ไม่คิดค่าธรรมเนียม)		
ฟิสิกส์	-	5
สังคมศาสตร์	5	-
การใช้ห้องสมุด (ไม่มีหน่วยกิต)	-	-
	38	38

2. กำหนดเวลาการศึกษา

2.1 การเตรียมการศึกษา

ตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนพฤษภาคม เป็นการฝึกศึกษาเพื่อปรับปรุงพื้นฐาน ลักษณะทหาร และทบทวนวิชาการ ก่อนขึ้นบทเรียนใหม่ นักเรียนทุกคนจะต้องผ่านการฝึกศึกษาตามเกณฑ์การวัดผล และการประเมินผล

2.2 ภาคการศึกษา

2.2.1 ภาคต้น ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนกันยายน เป็นระยะเวลาศึกษาประมาณ 16 สัปดาห์ และเวลาสอบภาคต้น 1 สัปดาห์

2.2.2 ภาคปลาย ตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม ถึงปลายเดือนมกราคม เป็นระยะเวลาศึกษาประมาณ 16 สัปดาห์ และสอบภาคปลาย 1 สัปดาห์ และเวลาสอบแก้ตัว 1 สัปดาห์

2.3 การฝึกภาคสนาม

ตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนมีนาคม เป็นระยะเวลาฝึกประมาณ 4 สัปดาห์

3. การจัดการศึกษา

โรงเรียนรวมเหล่า มีเพียงชั้นเดียว คือ ชั้นปีที่ 1 ครอบคลุมความรู้เท่ากับชั้นปีที่ 1 หลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป และสาขาวิศวกรรมศาสตร์ โดยกำหนดให้

นักเรียนศึกษา ดังนี้

3.1 วิชาทหาร

3.1.1 การฝึกศึกษาเพื่อปรับปรุงพื้นฐาน ได้แก่ การฝึกศึกษาระยะแรก ที่ผ่านการสอบคัดเลือกแล้ว จะต้องได้รับการฝึกศึกษา เพื่อปรับปรุงพื้นฐานลักษณะทหาร

3.1.2 การฝึกศึกษาวิชาทหาร เบื้องต้น ได้แก่ การฝึกประจำสัปดาห์ และการฝึกภาคสนามในภาคฤดูร้อน

3.1.3 การศึกษาวิชาทหารตามที่โรงเรียนกำหนด โดยนับหน่วยกิต

3.2 วิชาพลศึกษา

3.2.1 การฝึกศึกษา ได้แก่ การออกกำลังกายประจำสัปดาห์

3.2.2 การศึกษาวิชาพลศึกษา ตามที่โรงเรียนรวมเหล่ากำหนด โดยนับหน่วยกิต เช่น กฏ กติกา เทคนิค วิธีเช่น ในเรื่องกีฬาต่าง ๆ

3.3 วิทยาการ

ศึกษาวิชาพื้นฐาน ตามที่โรงเรียนกำหนด โดยนับหน่วยกิต ได้แก่ วิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ อักษรศาสตร์ และสังคมศาสตร์

3.4 เวลาการศึกษา

3.4.1 ศึกษาสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 6 ชั่วโมง คือ ศึกษาวิทยาการ 5 ชั่วโมง และเวลาสำหรับการทบทวน หรือค้นคว้าในห้องสมุด 1 ชั่วโมง

3.4.2 ฝึกฝนตนเองนอกเวลาเรียนในวันที่มีการศึกษาอย่างน้อย วันละ 2 ชั่วโมง

3.4.3 ฝึกลักษณะทหาร และ หรือ พลศึกษา ตามตารางที่โรงเรียนรวมเหล่ากำหนดไว้ วันละประมาณ 2 - 3 ชั่วโมง เพื่อให้ได้รับการฝึกอบรมครบตามหลักสูตร และให้มีการเคลื่อนไหวด้วยลักษณะทหารอย่างเหมาะสม

3.4.4 ฝึกภาคสนาม ประมาณ 4 สัปดาห์ เพื่อให้คุ้นเคยกับการปฏิบัติงานในภาคสนาม และปฏิบัติหน้าที่ผู้นำหน่วยทหาร ขนาดเล็กระดับผู้บังคับหมู่ได้

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร เท่าที่ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรหลายหลักสูตร แต่มิได้ใช้วิจัยโดยใช้แบบจำลองซีพี (CIPP Model) ส่วนงานวิจัยเรื่องประเมินหลักสูตรที่ใช้แบบจำลองซีพี (CIPP Model) ที่ผู้วิจัยได้ คือ สุธศันย์ วิวัฒน์ปฐพี (2527 : 55 - 59) การประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

1. ประเมินภาวะแวดล้อม (Context Evaluation)
2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)
3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)
4. ประเมินผลิตภัณฑ์ (Product Evaluation)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินบริบท (Context Evaluation)

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักในการกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่ควรประกอบด้วย

ลักษณะ 3 ประการ (Taxonomy of Educational Objectives) จากการพิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกายภาพบำบัด พบว่า ครอบคลุมจุดมุ่งหมายครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกายภาพบำบัดนี้เป็นจุดมุ่งหมายในระดับทั่วไป (General Objective) มีความชัดเจนเป็นที่เข้าใจได้ดี

ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิต ประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่า มีใจความชัดเจนทางคานาภาษาและเข้าใจง่าย ระบุถึงความแก่นักกายภาพบำบัด และมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยทั่วไป แลอยู่ในเกณฑ์แต่ขาดการเน้นในเรื่องการนำไปปฏิบัติได้จริง

2. โครงสร้างของหลักสูตร

ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษา เห็นว่าโครงสร้าง

ของหลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่เน้นทางด้านทฤษฎีมาก หมวดวิชาที่มีความเหมาะสมมากคือ หมวด
Electrical and Thermal Procedure

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า อาจารย์และนักศึกษา มีความคิดเห็น
เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยที่อาจารย์ประเมิน
โครงสร้างของหลักสูตรสูงกว่าที่นักศึกษาระเมิน

3. เนื้อหาสาระของหลักสูตร

จากการพิจารณาเนื้อหาสาระของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร
พบประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. เนื้อหาสาระของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตร ข้อ 1 ที่ระบุว่า "ให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการในการประเมิน และให้การรักษา
ผู้ป่วยได้อย่างชำนาญและถูกต้อง" และข้อ 2 ที่ระบุว่า "ให้ผู้เรียนนำความรู้ทางด้านทฤษฎีไปใช้
ในทางปฏิบัติให้ถูกต้อง"

2. เนื้อหาสาระของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ
หลักสูตรในข้อ 3 ที่ระบุว่า "ให้ผู้เรียนสามารถจัดระเบียบและบริหารงานทางด้านกายภาพบำบัด
และดำเนินการที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมกับความต้องการ ของชุมชนภายใต้ขอบเขตของวิชาชีพกาย
ภาพบำบัด" ข้อ 4 ที่ระบุว่า "ให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหารและร่วมงาน" และข้อ 5 ที่
ระบุว่า "ให้สามารถพัฒนาทัศนคติ และคุณค่าเกี่ยวกับคุณธรรม และจรรยาบรรณของวิชาชีพ"

3. จากการพิจารณาจำนวนหน่วยกิตในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
แต่ละข้อพบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อ 1 และข้อ 2 มีรายวิชามากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวน
วิชาในหลักสูตร และจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดของหลักสูตร (ปี 3-ปี 4) ของรายวิชาเหล่านี้
ประมาณ 81 หน่วยกิต ส่วนจุดมุ่งหมายหลักสูตร ข้อ 3 ไม่มีรายวิชาให้เรียน และจุดมุ่งหมาย
ของหลักสูตร ข้อ 4 และข้อ 5 มีรายวิชาให้เรียน 2 วิชา และไม่มีหน่วยกิต

4. พบความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชา ดังนี้

4.1 วิชา Neurosurgery และวิชา Neurology

มีเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับ Syringomyelia

4.2 วิชา Pediatric และวิชา Pediatric

Neurology มีเนื้อหาเกี่ยวกับ Poliomyelitis

4.3 วิชา Low Frequency Current และวิชา

Electrodiagnosis มีเนื้อหาเกี่ยวกับ Electromyograph

ตอนที่ 2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

1. ปัจจัยด้านอาจารย์ พบว่า ประสบการณ์การสอนของอาจารย์ ประมาณ 5 - 10 ปี ชั่วโมงการสอนภาคบรรยายประมาณ 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ภาคปฏิบัติประมาณ 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ควบคู่ทางการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรี และอาจารย์ปฏิบัติหน้าที่ทางค้นคว้าวิจัย เขียนตำรา เขียนบทความทางวิชาการ และให้บริการวิชาการชุมชนทางวิชาการค่อนข้างน้อย

2. ปัจจัยด้านนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนมากเป็นเพศหญิง ความสนใจ หรือความสนใจที่จะศึกษาในสาขานี้ อยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษามีความสนใจต่อการเรียนและมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี

3. ปัจจัยด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำรา และสถานที่เรียน โดยทั่วไปมีปริมาณไม่เพียงพอกับผู้เรียน คุณภาพอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ความสะดวกในการเบิกยืมหรือขอใช้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษา เกี่ยวกับ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำรา และสถานที่เรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในเรื่องเครื่องมือทาง Electro therapy เครื่องมือทาง Exercise Therapy ซึ่งทั้งสองกลุ่มประเมินว่ามีปริมาณไม่เพียงพอกับผู้เรียน ห้องสมุดมีคุณภาพหรืออยู่ในสภาพดีเสมอ โดยมีอาจารย์ประเมินสูงกว่านักศึกษาประเมิน

ตอนที่ 3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) พบว่า

อาจารย์ประเมินว่าไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีในหลาย ๆ ด้าน มีเพียงส่วนน้อยที่จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ในระดับปานกลาง คือ การให้ศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ และการทำงานเป็นกลุ่ม นักศึกษาประเมินว่าในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่เป็นที่พอใจของผู้เรียน และกิจกรรมที่ผู้สอนจัดน้อยมาก คือ การทำรายงาน

ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาชีพกายภาพบำบัด

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน พบว่า อาจารย์ประเมินการจัดการเรียนการสอนสูงกว่านักศึกษาประเมิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เกือบทุกรายการ เว้นในเรื่องให้ศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ

ตอนที่ 4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) พบว่า

1. หัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัด มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะของนักกายภาพบำบัดที่เป็นจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี แต่ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต้องการให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพสูงกว่าที่เป็นจริง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัดเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่ว ๆ ไปที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เกือบทุกรายการ ยกเว้นการศึกษาและติดตามความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการ อยู่เสมอ และมีความประพฤติดีมารยาทเรียบร้อย ซึ่งหัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัดประเมินคุณลักษณะสองประการ คือ ที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2. หัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัดเห็นว่าคุณลักษณะเฉพาะของนักกายภาพบำบัดเกี่ยวกับมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความชำนาญในการทำงาน และมีมนุษยสัมพันธ์ มีทัศนคติที่ดีในการประกอบวิชาชีพพร้อมทั้งมีคุณธรรมและมีจรรยาบรรณในการทำงานอยู่ในระดับดี แต่ก็ยังต้องการคุณลักษณะที่กล่าวมาแล้ว ให้ดีกว่าที่เป็นจริง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของหัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัดเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทุกเรื่อง โดยที่ประเมินลักษณะที่พึงประสงค์สูงกว่าลักษณะที่เป็นจริง

3. ส่วนบัณฑิตเห็นว่าหลังจากจบหลักสูตรแล้วได้รับความรู้ ความชำนาญในการทำงานไม่มากเท่าที่ควรอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและมีทัศนคติและคุณธรรมความรับผิดชอบในการทำงานอยู่ในเกณฑ์

ลักษณะ บรรพทฤษฎี (2523 : 90 - 93) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ โดยใช้แบบจำลองซีป กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ ครูประจำการที่ได้เข้ารับการอบรม 77 คน และอาจารย์ที่ทำการอบรม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสังเกตการสอน และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ วิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิเคราะห์เนื้อเรื่องฐานนิยม ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วทดสอบค่าที ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินวัตถุประสงค์ของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับหน้าที่และงานของกองส่งเสริมวิทยฐานะครู นโยบายของกรมการฝึกหัดครู นโยบายทางการศึกษาของประเทศตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังเป็นอย่างมาก
 2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ทรัพยากรและแผนการดำเนินงานมีความเหมาะสม เนื่องจากมีความพร้อมในตำแหน่งงานที่เกี่ยวข้อง มีคณะกรรมการดำเนินงานและอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถปัจจัยเบื้องต้น ในด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอน อุปกรณ์ประกอบการเรียน เวลาสถานที่ และบริการค้ำต่าง ๆ เหมาะสม
 3. การประเมินกระบวนการ การดำเนินการอบรมเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน มีการวางแผนล่วงหน้าและปฏิบัติการ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ มีความเหมาะสมปานกลาง ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์
 4. การประเมินผลิผลโครงการอบรมครูประจำการตามโครงการนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กล่าวไว้ กล่าวคือครูประจำการที่เข้ารับการอบรมมีความรู้ความสามารถโดยผ่านการสอบวัดผล หลังการอบรมได้เป็นผลให้ครูประจำการที่มีคุณวุฒิต่ำลง คาดว่าครูประจำการจะนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้นและคาดว่าโครงการนี้จะสามารถทำให้ครูประจำการที่ไม่มีวุฒิมกไปในที่สุด
- สรุปได้ว่า ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร จากนักการศึกษาต่าง ๆ จนสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตรคืออะไร และหลักสูตรจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ คือองค์ประกอบใด ได้ศึกษาแนวคิดในการจัดกลุ่มการประเมินจนสามารถตัดสินใจในการใช้แบบจำลองของซีป (CIPP Model) ของแคเนียด แอด สตีฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam)

เป็นแบบการประเมินหลักสูตรโรงเรียนรวมเหล่า พุทธศักราช 2525 และโครงการวิจัยการ
ประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล (สุทัศน์ วิวัฒนปฐพี
2527 : 8 - 28) เป็นแนวทางการวิจัย